Lietas Nr. C03045310
Lietas arhīva Nr. PAC-0295-13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2013.gada 31.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Inta Lauka,
tiesneši Marika Senkāne un Arnis Dundurs,

ar sekretāri Santu Cini,
lietā ar dalībniekiem
- prasītāju akciju sabiedrību AS „PrivatBank",
- atbildētāju /pers. C/,
- trešo personu atbildētāja pusē maksātnespējīgo SIA „Čiekuru nams"
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu akciju sabiedrības „PrivatBank" prasībā pret /pers. C/ par parāda piedziņu
sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 13.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1.] Akciju sabiedrība „PrivatBank" (turpmāk tekstā AS „PrivatBank" vai Banka) 2010.gada 15.novembrī cēla prasību Latgales apgabaltiesā pret /pers. C/ par aizdevuma, procentu maksājumu un līgumsoda piedziņu.

Pamatojoties uz Civillikuma 1425., 1587., 1589.,1653., 1672., 1692., 1698., 1716., 1720 pantu, 1702.panta otro daļu, 1443.panta un 1946.panta pirmo daļu prasītāja lūdza tiesu:

1) piedzīt no galvinieka /pers. C/ AS „PrivatBank" labā parādu Ls 515 841,32, kas sastāv no:
- izsniegtās un neizmaksātās aizdevuma summas Ls 406 700,25,
- procentiem Ls 39 717,93,
- līgumsoda par maksājuma kavējumu Ls 68 433,24,
- apdrošināšanas prēmijas apmaksas Ls 990,00;

2) piedzīt par labu Bankai tiesāšanās izdevumus, kas sastāv no:
- valsts nodevas Ls 2497,92,
- ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem Ls 3,30.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[1.1.] 2007.gada 17.jūlijā starp SIA„Čiekuru nams" (pirms nosaukuma maiņas SIA „Pilsētas saimnieks") un AS „PrivatBank" (pirms nosaukuma maiņas AS „Paritate Banka") tika noslēgts Kredīta līgums Nr.TKD-12. Saskaņā ar šo līgumu AS „PrivatBank" izsniedza SIA „Čiekuru nams" aizdevumu EUR 550 000 apmērā ar aizdevuma atmaksas termiņu līdz 2017.gada 16.jūlijam ieskaitot. Aizdevuma summu Banka iemaksāja aizņēmēja norādītajā noguldījumu (norēķinu) kontā.

Parakstot līgumu, SIA „Čiekuru nams" apņēmās atmaksāt aizdevumu Kredīta līgumā noteiktajā kārtībā saskaņā ar maksājumu grafiku, kā arī apņēmās maksāt Bankai procentus par aizdevuma lietošanu un līgumsodu par aizdevuma atmaksas un procentu maksājumu kavējumu. 2009.gada 12.februārī starp AS „PrivatBank" un SIA „Čiekuru nams" tika noslēgta vienošanās par parāda kapitalizāciju.

[1.2.] Kredīta līguma saistību izpildes nodrošināšanai 2007.gada 17.jūlijā starp AS „PrivatBank" un SIA „Čiekuru nams" tika noslēgts Ķīlas (Hipotēkas) līgums Nr.TKD-12.

Aizņēmēja ieķīlāja tai piederošo Daugavpils pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr.4348 ierakstīto nekustamo īpašumu /nepustamais īpašums A/, kadastra numurs /numurs B/.

[1.3.] 2007.gada 24.jūlijā Kredīta līgumā noteikto saistību izpildes nodrošināšanai starp AS „PrivatBank" un /pers. C/ noslēgts Galvojuma līgums Nr.TKD-12. Saskaņā ar šā līguma 2.3.punktu /pers. C/ uzņēmās saistību atbildēt par SIA „Čiekuru nami" saistībām kā pats parādnieks.

[1.4.] 2009.gada 24.aprīlī AS „PrivatBank" nosūtīja SIA „Čiekuru nams" un /pers. C/ brīdinājumu par uzņemto saistību neizpildi (Nr.12.8.-20.2/57 un Nr.12.8.-20.2/54).

2010.gada 12.janvārī Banka minētajām personām nosūtīja pieprasījumu Nr.17.-20./32 par saistību pirmstermiņa izpildīšanu, lūdzot samaksāt parādu līdz 2010.gada 27.janvārim.

Līdz prasības celšanai parāds nav samaksāts.

[1.5.] SIA „Čiekuru nams" parāds AS „PrivatBank" uz 2010.gada 27.oktobri sastādīja EUR 733 976,07, kas saskaņā ar Latvijas Bankas valūtas kursu EUR 1/ Ls 0,702804, ir Ls 515 841,32. Minēto parāda summu veido:

1) izsniegtā un neatmaksātā aizdevuma pamatsumma EUR 578 682 jeb Ls 406 700,15;
2) procenti EUR 65 513,52 jeb Ls 39 717,93;
3) līgumsods par maksājumu kavējumu EUR 97 371,73 jeb Ls 68 433,24;
4) apdrošināšanas prēmija EUR 1408,64 jeb Ls 990,00.

[1.6.] Pušu noslēgtajos līgumos noteikts, ka strīdus iespējams izšķirt divās šķīrējtiesās, taču 2010.gada 8.februārī Maksātnespējas reģistrā tika izdarīts ieraksts par aizņēmējas - SIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa uzsākšanu. Līdz ar to, ievērojot Civillikuma 1692.pantā un 1698.pantā noteikto, kā arī Civilprocesa likuma 25.panta pirmās daļas 2.punktā un 26.panta pirmajā daļā noteikto, Bankai ir tiesības celt prasību pret galvinieku

/pers. C/.

[2.] 2010.gada 20.decembrī /pers. C/ iesniedza Latgales apgabaltiesā paskaidrojumus, kur norāda, ka AS „PrivatBank" prasību neatzīst pilnīgi, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem.

[2.1.] Aizņēmēja SIA „Čiekuru nams" parāds pret AS „PrivatBank" nodrošināts ar ķīlu -nekustamo īpašumu /nepustamais īpašums A/, kā arī 2007.gada 24.jūlijā doto galvojumu.

[2.2.] Banka SIA „Čiekuru nams" administratoram iesniegusi kreditora prasījumu, kas tika reģistrēts, atzīstot AS „PrivatBank" par SIA „Čiekuru nams" nodrošināto kreditoru. Maksātnespējas procesā notiek visas parādnieka mantas pārdošana. Tādejādi jau SIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa ietvaros AS „PrivatBank" tiek nodrošināta iespēja saņemt parādu no aizņēmēja. Līdz ar to nav atzīstama par taisnīgu situācija, kad Banka vēršas ar prasījumu arī pret galvinieku, jo prasības apmierināšanas gadījumā AS „PrivatBank" prasījums tiks apmierināts divas reizes, saņemot parāda summu gan no galvinieka, gan maksātnespējas procesa ietvaros arī no aizņēmēja.

Šādā situācijā Civillikuma 1702.panta noteikumi ir pretrunā ar taisnīguma principu. Līdz ar to, ievērojot juridiskajā literatūrā norādīto, atbilstoši Civillikuma 5.panta noteikumiem ir nepieciešams izmantot tiesību tālāk veidošanas paņēmienu *contra legem,* ko lieto gadījumos, kad, ņemot vērā konkrētā dzīves gadījuma īpašos faktiskos apstākļus, likumam ir jāatkāpjas taisnīguma priekšā (sk.Gailītis K. Contra legem jēdziens un tā vieta tiesību piemērošanas metožu sistēmā//Jurista Vārds, Nr.13 (608), 30.03.2010.)

[2.3.] Aizņēmēja SIA „Čiekuru nams" nav pieaicināta lietā, lai gan tās tiesības un pienākumus skars tiesas spriedums šajā lietā.

Prasības celšana tikai pret galvinieku ir pretrunā ar galvojumu juridisko dabu, jo galvojums ir blakus saistība. Juridiskajā literatūrā pamatoti ir norādīts, ka šādā veidā tiek ignorēts plaši skaidrotais par galvojuma saistības akcesoro dabu. Līdz ar to prasība tikai pret galvinieku ir uzskatāma par neiesniegtu un ir jāatdod atpakaļ (sk.Torgāns K. Galvojuma saistības īstenošanas civilprocesuālais aspekts// Jurista Vārds, Nr.45 (640), 09.11.2010.)

Ceļot prasību pret galvinieku, prasītāja savas tiesības nav izlietojusi pēc labas ticības, kā to nosaka Civillikuma 1.pants, tādēļ AS „PrivatBank" prasība pret /pers. C/ noraidāma pilnīgi.

[3.] Ar Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 11.janvāra lēmumu lietā kā trešā persona atbildētāja pusē bez patstāvīgiem prasījumiem pieaicināta maksātnespējīgā SIA „Čiekuru nams".

[4.] 2011.gada 14.februārī SIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa administratore /pers. L/ iesniedza Latgales apgabaltiesā paskaidrojumus, kur norāda, ka SIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesā ir atzīts AS „PrivatBank" nodrošinātā kreditora prasījums par kopējo summu Ls 509 492,41. Ar 2010.gada 24.novembra kreditoru sapulces lēmumu uzsākta parādnieka bankrota procedūra, kuras laikā tiks pārdots Bankai par labu ieķīlātais nekustamais īpašums /nepustamais īpašums A/.

[5.] Ar Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 13.aprīļa spriedumu daļēji apmierināta AS „PrivatBank" prasība pret /pers. C/.

No /pers. C/ AS „PrivatBank" labā piedzīts

1) parāds Ls 457 817,23, tostarp, neatmaksātā aizdevuma pamatsumma Ls 406 700,15, nesamaksātie procentiem Ls 16 267,53 apmērā par aizdevuma izmantošanu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim, līgumsods Ls 34 849,55 apmērā par saistību izpildes termiņa kavējumu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim;

2) likumiskie 6% Ls 29 621,26 par laika periodu no 2010.gada 28.janvāra līdz 2011.gada 13.aprīlim,

3) samaksātā valsts nodeva Ls 1 998,34, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 3,30. Pavisam piedzīti Ls 489 440,13.

AS „PrivatBank" noteiktas tiesības saņemt no /pers. C/ likumiskos 6 % gadā no pamatparāda Ls 406 700, 15 neatmaksātas summas līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

AS „PrivatBank" prasība pārējā daļā noraidīta.

No /pers. C/ valsts ienākumos piedzīti tiesas izdevumi Ls 10,80.

Spriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[5.1.] 2007.gada 17.jūlijā starp AS „PrivatBank" un SIA „Čiekuru nams" noslēgts Aizdevuma līgums Nr.TDK-12. Saskaņā ar šo līgumu Banka izsniegusi SIA „Čiekuru nams" aizdevumu EUR 550 000 apmērā.

[5.2.] 2007.gada 17.jūlijā saistību izpilde nodrošināta, ieķīlājot par labu Bankai aizņēmējai piederošo nekustamo īpašumu /nepustamais īpašums A/, kadastra numurs /numurs B/, kā arī ar /pers. C/ galvojumu, par ko 2007.gada 24.jūlijā noslēgts Galvojuma līgums Nr.TKD-12. /pers. C/ galvojuma līgumā uzņēmies pienākumu atbildēt prasītājai par SIA „Čiekuru nams" saistībām, galvojot, ka visas SIA „Čiekuru nams" saistības, kuras izriet no aizdevuma līguma, tiks izpildītas pienācīgā veidā un atbilstoši aizdevuma līgumā norādītajiem noteikumiem.

[5.3.] Galvojuma līguma 2.1. un 2.3.punktā noteikts, ka galvinieks atbild prasītājai kā pats parādnieks. Savukārt šā līguma 2.4.punktā noteikts, ka Aizdevuma līguma noteikto saistību neizpildes vai nepienācīgas izpildes gadījumā prasītāja ir tiesīga prasīt parāda summas atmaksu no galvinieka, nevēršoties iepriekš pie aizņēmēja un neceļot pret to prasību tiesā.

[5.4.] 2009.gada 12.februārī AS „PrivatBank" un SIA „Čiekuru nams" noslēdza vienošanās par parāda summas kapitalizāciju, bet 2009.gada 24.aprīlī prasītāja konstatēja, ka aizdevuma procentu maksājumu kavējuma summa ir Ls 7 472,42, tādēļ brīdināja aizņēmēju un galvinieku par iespēju izbeigt Aizņēmuma līgumu.

Lietā nepastāv strīds par to, ka Banka, pamatojoties uz Aizdevuma līguma 8.1.punktu un 8.2.punktu, 2010.gada 12.janvārī piedāvāja parādniekam un galviniekam līdz 2010.gada 27.janvārim labprātīgi veikt saistību izpildi. Pēc pretenzijas nosūtīšanas ne atbildētājs, ne arī MSIA „Čiekuru nams" parādu nav samaksājuši.

[5.5.] 2010.gada 3.martā ir pasludināts SIA „Čiekuru nams" maksātnespējas process. AS „PrivatBank" ir reģistrēta kreditoru prasījumu reģistrā kā MSIA „Čiekuru nams" nodrošinātais kreditors.

Ievērojot Civillikuma 1692.pantā noteikto, ceļot prasību pret galvinieku, MSIA „Čiekuru nams" no parāda saistību izpildes nav atbrīvota. Tiesa atzīst, ka fakts par iespēju saņemt parādu no aizņēmējas SIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa ietvaros, šajā gadījumā neliedz aizdevējam prasīt parādu no galvinieka. Savukārt no MSIA „Čiekuru nams" ieķīlātā nekustamā īpašuma pārdošanas iegūtie līdzekļi tiks novirzīti kreditoru prasījumu dzēšanai, tostarp saistību izpildei pret Banku kā nodrošināto kreditoru.

Ievērojot Civillikuma 1702.panta otrajā daļā un 1703.panta 2.punktā, kā arī 1698.pantā noteikto, tiesa atzīst, ka atbildētāja lūgums par tiesvedības apturēšanu līdz MSIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa pabeigšanai uzskatāms par nepamatotu, jo Bankai apstākļos, kad aizņēmējs ir maksātnespējīgs, ir tiesības atprasīt parādu no galvinieka, kurš galvojis kā pats parādnieks.

[5.6.] Pamatojoties uz Civillikuma 1934., 1943.pantu, 1946.panta pirmo daļu un 1753.pantu, kā arī ņemot vērā Aizdevuma līguma nosacījumus, tiesa konstatē, ka aizdevuma pamatsummas parāds uz prasības izskatīšanas brīdi ir Ls 406 700,15.

Saskaņā ar Aizdevuma līguma 3.1 un 3.3.punktu noteikta mainīgā procentu likme 4,37 % gadā no aizdevuma pamatsummas, procentu likmes mainīgā daļa tiek noteikta pēc sešu mēnešu naudas tirgus indeksa EURIBOR, un 3,5 % gadā (nemainīgās procentu likmes). Procenti par aizdevuma izmantošanu tiek uzskaitīti par faktisko aizdevuma izmantošanas laiku, pieņemot, ka gadā ir 360 dienas.

Tādējādi par laika periodu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 26.oktobrim aizdevuma lietošanas procentu summa sastāda Ls 39 717,93.

2010.gada 12.janvārī kreditors ir izlietojis Aizdevuma līguma 8.punktā pielīgtās tiesības vienpusēji izbeigt līgumu un pieprasīt nekavējošu visu saistību izpildi līdz 2010.gada 27.janvārim. Pamatojoties uz Civillikuma 1589.pantu, aizdevuma līgums uzskatāms par izbeigtu ar 2010.gada 27.janvāri. Līdz ar to pušu vienošanās par nolīgtajiem procentiem ir spēkā līdz Aizdevuma līguma pirmstermiņa uzteikšanai, proti, līdz 2010.gada 27.janvārim, un tādejādi līgumā noteiktie procenti ir aprēķināmi no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim, kas sastāda Ls 16 267,53 (23 146,61 EUR x 0,702,804).

Saskaņā ar Aizdevuma līguma 7.1.punktu par Aizdevuma līgumā noteikto maksājumu termiņu neievērošanu tiek aprēķināts līgumsods 0,5% apmērā no savlaicīgi nesamaksātās summas par katru kavēto dienu, sākot ar pirmo maksājuma kavējuma dienu, bet ne vairāk par 100% no aizdevuma summas.

Pamatojoties uz Civillikuma 1716., 1724. un 1759 pantu, visas tiesības un saistības, kas izriet no aizdevuma līguma, tostarp tiesības saņemt līgumsodu, tika izbeigtas ar 2009.gada 27.janvāri, kad kreditors uzteica aizdevuma līgumu. Pēc līguma izbeigšanas kreditoram ir tiesības saņemt procentus uz likuma pamata. Saskaņā ar Aizdevuma līguma 7.1 punktu noteiktais līgumsods ir aprēķināms par laika periodu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim, un tā summa ir Ls 34 849,55. Prasība par līgumsoda piedziņu par laika periodu no 2010.gada 28.janvāra līdz 2010.gada 26.oktobrim ir noraidāma, jo šāda prasība ir pretrunā ar Civillikuma 1724.panta nosacījumiem.

Līdz ar to Bankas labā no /pers. C/ piedzenama atlikusī parāda summa Ls 457 817,23 apmērā, kurā ietilpst neatmaksātā aizdevuma pamatsumma Ls 406 700,15, nesamaksātie procenti par aizdevuma izmantošanu Ls 16 267,53, līgumsods par saistību izpildes termiņa kavējumu Ls 34 849,55.

[5.7.] Kreditoram ir tiesības saņemt procentus uz likuma pamata. Likumiskie procenti (6% gadā) aprēķināmi no pamatparāda summas Ls 406 700,15 par laika periodu no 2010.gada 28.janvāra līdz lietas izskatīšanai pēc būtības – 2011.gada 13.aprīlim, un tie piedzenami Ls 29 621,26 apmērā.

[5.8] Civillietu tiesa kolēģija atzīst, ka prasība daļā par Kredītlīguma 6.4.punktā paredzētās apdrošināšanas prēmijas Ls 990,00 piedziņu ir noraidāma, kā nepamatota, jo Banka nav iesniegusi pierādījumus par to, ka kreditors saskaņā ar Kredītlīguma 6.5 punktu ir apdrošinājis parādnieka ieķīlāto nekustamo īpašumu, samaksājot aizņēmēja vietā apdrošinājuma prēmiju Ls 900,00 apmērā.

[6.] Par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 13.aprīļa spriedumu /pers. C/ iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot sprieduma daļā, ar kuru AS „PrivatBank" prasība apmierināta.

Apelācija sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[6.1.] Tiesa nav pievērsusi pienācīgu uzmanību apstāklim, ka galvenais parādnieks MSIA „Čiekuru nams" ir pasludināta par maksātnespējīgu, bet AS „PrivatBank maksātnespējas procesa ietvaros atzīta par nodrošināto kreditoru.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 99.pantu, tā redakcijā līdz 2010.gada 1.novembrim, no ieķīlātā nekustamā īpašuma atsavināšanas iegūtās naudas summas vispirms tiks novirzītas nodrošinātā kreditora AS „PrivatBank" prasījuma Ls 509 492,41 apmierināšanai. Līdz ar to AS „PrivatBank" prasības apmierināšanas gadījumā prasītājai būs iespējams saņems parāda summu divas reizes, proti, gan šīs civillietas, gan MSIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa ietvaros, kas nav atzīstama par taisnīgu situāciju.

[6.2.] Saskaņā ar 1704.pantu /pers. C/ kā galvinieks ir tiesīgs vērst regresa prasību pret galveno parādnieku MSIA „Čiekuru nams". Ieraksts par MSIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa pasludināšanu maksātnespējas reģistrā izdarīts 2010.gada 9.martā. Šādos apstākļos /pers. C/ savu kreditora statusu un attiecīgi arī savas regresa prasījuma tiesības pret galveno parādnieku MSIA „Čiekuru nams" ir zaudējis, jo kreditoru prasījumi atbilstoši Maksātnespējas likuma 70.panta otrās daļas noteikumiem iesniedzami termiņā, kas nav ilgāks par gadu no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, tas ir līdz 2011.gada 9.aprīlim. Līdz ar to, ievērojot likumā noteikto aizliegumu, atbildētājs vairs nevarēs atgriezt parāda summu no galvenā parādnieka.

[6.3.] Civillikuma 1702.pantā noteikts, ka galvinieks nevar prasīt, lai kreditors griežas ar prasību papriekš pie galvenā parādnieka, ja galvinieks noteikti no šādas tiesības atteicies, un uzņēmies saistību kā pats parādnieks. Minētā tiesību norma ir pretrunā ar taisnīguma principu, jo prasības apmierināšanas gadījumā tiks pieļauta AS „PrivatBank" netaisna iedzīvošanās.

Aprakstītajā situācijā minētā Civillikuma panta norma līdz brīdim, kamēr Banka maksātnespējas procesa ietvaros nav saņēmusi apmierinājumu no galvenā parādnieka, nav piemērojama. Civillikuma 5.pants pieļauj tiesību tālākveidošanas metodes *contra legem* izmantošanu, kuru, kā norādīts juridiskajā literatūrā, lieto gadījumos, kad, ņemot vērā konkrētā dzīves gadījuma īpašos faktiskos apstākļus, likumam ir jāatkāpjas taisnīguma priekšā.

Tiesa, taisot spriedumu par AS „PrivatBank" prasības daļēju apmierināšanu, vadījusies formāli pēc likuma burta, bet ne taisnīguma apziņas, neņemot vērā, ka tiesas uzdevums ir nodrošināt tiesiskās attiecības dalībnieku interešu savstarpēju saskaņošanu un pušu vienlīdzību.

[6.4.] Atbilstoši Maksātnespējas likuma 139.pantam maksātnespējas process tiek pabeigts, kad ir pabeigta bankrota procedūra. Līdz MSIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa izbeigšanai nav zināms MSIA „Čiekuru nams" atlikušā parāda apmērs. AS „PrivatBank" prasījuma summa pret MSIA „Čiekuru nams" tiks samazināta pēc ieķīlātā nekustamā īpašuma pārdošanas izsolē. Tādejādi, ievērojot Civillikuma 1696.pantā noteikto, /pers. C/ kā galviniekam nav pamata maksāt lielāku parāda summu, ja ir droši zināms, ka galvenā parādnieka MSIA „Čiekuru nams" parāda summa tiks samazināta.

Ņemot vērā minētos apstākļus un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 214.pantu, ir apturama tiesvedība lietā līdz MSIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa lietas pabeigšanai.

[7.] 2011.gada 17.jūnijā AS „PrivatBank" iesniedza Civillietu tiesu palātā paskaidrojumus. AS „PrivatBank" neatzīst /pers. C/ apelācijas sūdzību, pamatojot savu viedokli ar šādiem argumentiem.

[7.1.] 2010.gada 8.februārī Maksātnespējas reģistrā tika izdarīts ieraksts par SIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet atbilstoši Civillikuma 1703.panta otrajā daļā noteiktajam prasību var celt uzreiz pret galvinieku, ja ir pierādīta galvenā parādnieka maksātnespēja. Turklāt 2007.gada 24.jūlija galvojuma līguma 2.3punktā galvinieks /pers. C/ apņēmies atbildēt Bankai kā pats parādnieks.

[7.2.] Gan SIA „Čiekuru nams", gan galvinieks /pers. C/, noslēdzot darījumus ar Banku, bija maldinājuši kredītiestādi par iespēju veikt kredīta maksājumus, ko apstiprina vēlāk iesniegtais maksātnespējas pieteikums.

[7.3.] Saskaņā ar 2007.gada 17.jūlijā noslēgto Ķīlas (hipotēkas) līgumu Nr.TKD-12 ieķīlātais nekustamais īpašums /nepustamais īpašums A/, ir novērtēts par Ls 163 240,00. Pēc izsoles akta apstiprināšanas Banka no minētā nekustamā īpašuma pārdošanas 2011.gada 28.aprīļa izsolē varētu saņemt aptuveni Ls 160 000,00, ko Banka novirzīs MSIA „Čiekuru nams" aizdevuma dzēšanai.

[8.] 2013.gada 4.oktobrī apelācijas instances tiesā saņemts AS „PrivatBank" pieteikums, kurā prasītāja precizē prasības summu, to samazinot.

AS „PrivatBank" lūdz Civillietu tiesu palātu piedzīt no /pers. C/ par labu AS „PrivatBank" Ls 328 388,49, kas sastāv no

1) neatmaksātās aizdevuma pamatsummas Ls 247 650,15;

2) procentiem par aizdevumu lietošanu Ls 16 267,53 par periodu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim;

3) līgumsoda par saistību izpildes termiņa kavējumu Ls 34 849,55 par periodu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim;

4) likumiskajiem 6% Ls 29 621,26 par periodu no 2010.gada 28.janvāra līdz 2011.gada 13.aprīlim.

Banka lūdz piedzīt arī tiesāšanās izdevumus un noteikt AS „PrivatBank" tiesības saņemt no /pers. C/ likumiskos 6% gadā no aizdevuma pamatsummas parāda Ls 247 650,15 līdz sprieduma izpildei.

Prasības summas samazināšana pamatota ar apstākli, ka Banka saņēmusi no MSIA „Čiekuru nams" maksātnespējas procesa administratora Ls 159 050,00 aizņēmēja parāda segšanai, kas novirzīti daļējai pamatsummas dzēšanai. 2012.gada 22.martā pabeigta MSIA „Čiekuru nams" bankrota procedūra, bet 2012.gada 14.maijā MSIA „Čiekuru nams" izslēgta no Uzņēmumu reģistra.

Prasītāja lūdz tiesu apmierināt prasību un izskatīt civillietu bez Bankas pārstāvja klātbūtnes tiesas sēdē.

[9.] 2013.gada 15.oktobrī Civillietu tiesu palātā saņemts /pers. C/ iesniegums, kurā atbildētājs lūdz izskatīt civillietu viņa prombūtnē un pieņemt taisnīgu un objektīvu spriedumu.

Papildus vērš tiesas uzmanību uz faktu, ka nekustamais īpašums /nepustamais īpašums A/, maksātnespējas procesa ietvaros pārdots par Ls 163 240,00, bet maksātnespējas procesa izmaksas sastāda Ls 5090,00. Novirzot nodrošinātā kreditora prasījuma dzēšanai Ls 158 150,00, MSIA „Čiekuru nams" parāds pret Banku pēc maksātnespējas procesa izbeigšanas sastāda Ls 248 550,15 (406 700,15 - Ls 158 150,00).

Atbildētājs lūdz tiesu ņemt vērā šos apstākļus, lemjot par piedzenamās summas apmēru. Lūdz piemērot Civillikuma 1724.[1]pantu un samazināt piedzenamo līgumsodu, kas ir nesamērīgi liels.

M o t ī v u d a ļ a

[10.] Civillietu tiesu palāta, noklausījusies paskaidrojumus, novērtējusi pārbaudītos pierādījumus un apelācijas sūdzībā norādītos argumentus, atzīst, ka AS „PrivatBank" apmierināma, pamatojoties uz šādiem secinājumiem, argumentiem un lietā konstatēto apstākļu juridisko novērtējumu.

[10.1.] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Izskatot AS „PrivatBank" prasības lietu, Civillietu tiesu palāta atzīst, ka Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011.gada 13.aprīļa spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tādēļ tā pievienojas minētā sprieduma motivācijai.

[10.2.] Civillikuma 1702.pantā noteikts, ka galvinieks nevar prasīt, lai kreditors griežas ar prasību papriekš pie galvenā parādnieka, ja galvinieks noteikti no šādas tiesības atteicies, un uzņēmies saistību kā pats parādnieks.

2007.gada 24.jūlijā Kredīta līgumā noteikto saistību izpildes nodrošināšanai starp AS „PrivatBank" un /pers. C/ noslēgts Galvojuma līgums Nr.TKD-12. Saskaņā ar šā līguma 2.3.punktu /pers. C/ uzņēmās saistību atbildēt par SIA „Čiekuru nams" saistībām kā pats parādnieks, bet Galvojuma līguma 2.4.punktā Bankai pielīgtas tiesības prasīt parāda summas atmaksu tieši no galvinieka, nevēršoties vispirms pie aizņēmēja un neceļot pret to prasību tiesā.

Turklāt aizņēmēja SIA „Čiekuru nams" bija kļuvusi par maksātnespējīgu, un, pamatojoties uz Civillikuma 1703.pantu, kreditoram bija tiesības celt prasību tūlīt pret galvinieku.

Norādītajos apstākļos par likumam neatbilstošiem atzīstami apelācijas sūdzībā norādītie argumenti attiecībā uz Bankas rīcību, ceļot prasību pret galvinieku un vienlaicīgi iesniedzot kreditora prasījumu maksātnespējīgā aizņēmēja administratoram.

Šajā gadījumā kreditoru apzināšana maksātnespējas procesa laikā un kreditora prasījuma formāla atzīšana uzskatāma par parādsaistību atzīšanu no parādnieka puses, kā rezultātā kreditoram nav nepieciešamības pierādīt kreditora prasījuma pamatotību tiesas ceļā, taču minētie apstākļi nenorāda uz parāda piedziņu un nekādā veidā nekavē parāda piedziņu no galvinieka, kurš uzņēmies segt parādu kā pats parādnieks.

[10.3.] Izskatot civillietu apelācijas instances tiesā apelācijas sūdzībā norādītajā apjomā (prasības apmierinātajā daļā), konstatēts, ka SIA „Čiekuru nams" maksātnespējas process ir pabeigts, un aizņēmēja izslēgta no Uzņēmumu reģistra.

[10.4.] Maksātnespējas procesa laikā 2011.gada 28.aprīlī izsolē pārdots par labu AS „PrivatBank" ieķīlātais nekustamais īpašums /nepustamais īpašums A/, kas nosolīts par Ls 163 240,00. No minētās summas segti šādi izdevumi – administratora atlīdzība Ls 3 500,00, kas noteikta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.907 2.9.punktu; izdevumi par izsoles sludinājumu laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" Ls 85,00, ar nekustamā īpašuma novērtēšanu saistītie izdevumi Ls 605,00; kopā Ls 4190,00.

Līdz ar to no MSIA „Čiekuru nams" administratora parāda segšanai Banka kopsummā saņēmusi Ls 159 050,00, un visa saņemtā summa ieskaitīta pamatparāda segšanai.

Norādītajos apstākļos Civillietu tiesu palāta atzīst, ka AS „PrivatBank" apelācijas instancē pamatoti samazinājusi piedzenamā pamatparāda apmēru līdz Ls 247 650,15.

[10.5.] 2010.gada 12.janvārī kreditors ir izlietojis Aizdevuma līguma 8.punktā pielīgtās tiesības vienpusēji izbeigt līgumu un pieprasīt nekavējošu visu saistību izpildi līdz 2010.gada 27.janvārim. Lietā nepastāv strīds, ka atbilstoši Aizdevuma līguma 3.1.un 3.3.punktā pielīgtajam par laiku no 2009.gada 11.aprīļa līdz Aizdevuma līguma izbeigšanas brīdim 2010.gada 27.janvārī maksājami procenti par aizdevuma izmantošanu Ls 16 267,53 apmērā.

[10.6.] Saskaņā ar Aizdevuma līguma 7.1.punktu par Aizdevuma līgumā noteikto maksājumu termiņu neievērošanu maksājams līgumsods par laika periodu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim, un tā summa ir Ls 34 849,55.

Saskaņā ar Civillikuma 1721.pantu, ja kāds izpilda tikai daļu no savas saistības, tad tomēr viņam jāsamaksā viss līgumsods, bet ne tikai samērīgā daļa.

Civillikuma 1724.[1]pantā noteikts, ka līgumsoda cietējs var lūgt samazināt pieprasīto līgumsodu līdz saprātīgam apmēram, ja tas ir pārmērīgs, salīdzinot ar neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Lūdzot samazināt līgumsoda apmēru, atbildētājs lūgumu pamato ar to, ka līgumsoda apmērs ir nesamērīgi liels, salīdzinot ar piedzenamo pamatparādu.

Civillietu tiesu palāta atzīst, ka līgumsoda apmērs (Ls 34 849,55) Civillikuma 1724.[1]panta izpratnē nav atzīstams par pārmērīgu un nesamērīgi lielu, salīdzinot to ar piedzenamo pamatparādu, kas apelācijas instances tiesā pēc pamatparāda daļējas segšanas ir Ls 247 650,15. Citi apstākļi, kas būtu

ņemami vērā, apelācijas sūdzībā nav norādīti.

Līdz ar to Civillietu tiesu palāta secina, ka līgumsoda samazināšanai konkrētajā gadījumā nav tiesiska pamata, un tas piedzenams aprēķinātajā apmērā.

[10.7.] Kreditoram, pamatojoties uz Civillikuma 1759.panta 1.punktu un 1760.pantu, ir tiesības saņemt likumiskos procentus (6% gadā) par parāda samaksas nokavējumu.

Šajā gadījumā Banka nav palielinājusi piedzenamo likumisko procentu apmēru un lūgusi piedzīt tos Ls 29 621,26 apmērā par laika periodu no 2010.gada 28.janvāra līdz 2011.gada 13.aprīlim, kad lieta izskatīta pirmās instances tiesā.

[10.8.] Saskaņā ar 1704.pantu galvinieks ir tiesīgs vērst regresa prasību pret galveno parādnieku, kas galvenā parādnieka likvidēšanas gadījumā nebūs iespējams.

Šādas tiesiskās sekas, noslēdzot Galvojuma līgumu, bija tiesiski paredzamas un, ņemot vērā, ka Aizdevuma līgumu parakstījis pats galvotājs /pers. C/ kā SIA „Čiekuru nams" valdes loceklis, tās bija arī prognozējamas.

Līdz ar to secināms, ka uzņemoties galvojumu, /pers. C/ ir apzinājies risku par iespējamo kredītsaistību maksāšanu aizņēmējas vietā, un atbilstoši Civillikuma 1587.pantā noteiktajam galviniekam ir pienākums izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās grūtības nedod viņam tiesības atkāpties no līguma.

[11.] Apmierinot prasību, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantu no atbildētāja valsts ienākumos piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 13,81.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, no /pers. C/ AS „PrivatBank" labā piedzenama samaksātā valsts nodeva Ls 1 998,34 un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 3,30.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223.panta 8.punktu, 432., 433.pantu, 450.panta trešo daļu un 454.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

n o s p r i e d a

1. Akciju sabiedrības „PrivatBank" prasību apmierināt.
2. Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, akciju sabiedrības „PrivatBank", vienotais reģistrācijas numurs 50003086271, labā:

   - neatmaksāto aizdevuma pamatsummu Ls 247 650,15 (divi simti četrdesmit septiņi tūkstoši seši simti piecdesmit lati un 15 santīmi),
   - nesamaksātos procentus par aizdevuma izmantošanu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim Ls 16 267,53 (sešpadsmit tūkstoši divi simti sešdesmit septiņi lati 53 santīmi),
   - līgumsodu par saistību izpildes termiņa kavējumu no 2009.gada 11.aprīļa līdz 2010.gada 27.janvārim Ls 34 849,55 (trīsdesmit četri tūkstoši astoņi simti četrdesmit deviņi lati 55 santīmi),
   - likumiskos (6%) procentus par laiku no 2010.gada 28.janvāra līdz 2011.gada 13.aprīlim Ls 29 621,26 (divdesmit deviņi tūkstoši seši simti divdesmit viens lats 26 santīmi), kopā piedzīt Ls 328 388,49 (trīs simti divdesmit astoņi tūkstoši trīs simti astoņdesmit astoņi lati un 49 santīmi).

1. Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, akciju sabiedrības „PrivatBank", vienotais reģistrācijas numurs 50003086271, labā samaksāto valsts nodevu Ls 1 998,34 (viens tūkstotis deviņi simti deviņdesmit astoņi lati 34 santīmi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 3,30 (trīs lati 30 santīmi).
2. Noteikt akciju sabiedrībai „PrivatBank", vienotais reģistrācijas numurs 50003086271, tiesības saņemt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, likumiskos procentus 6 % (seši procenti) gadā no pamatparāda Ls 247 650,15 (divi simti četrdesmit septiņi tūkstoši seši simti piecdesmit lati un 15 santīmi) neatmaksātas summas līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).
3. Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 13,81 (trīspadsmit lati un 81santīms).
4. Noteikt /pers. C/ 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei par naudas summu piedziņu akciju sabiedrības „PrivatBank" labā un tiesas izdevumu piedziņu valsts ienākumos. Minētajā termiņā atbildētājam jāiesniedz Civillietu tiesu palātā dokumenti, kas apliecina valsts ienākumos piedzīto summu samaksu.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam 30 dienu laikā no tiesas paziņotā pilna sprieduma sastādīšanas datuma, iesniedzot kasācijas sūdzību Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā un iemaksājot drošības naudu Ls 200,00 apmērā.

Pilns spriedums sastādīts 2013.gada 25.novembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Lauka

Tiesneši M.Senkāne

A.Dundurs